

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

9. juuni 2016*

Apellatsioonkaebus — Keelatud kokkulepped — EÜ artikkel 81 — Tee-ehitusel kasutatava bituumeni
Hispaania turg — Turu jagamine ja hindade kooskõlastamine — Menetluse liiga pikk kestus
Üldkohtus — Menetluse liiga pikk kestus komisjonis — Apellatsioonkaebus kohtukulude peale

Kohtuasjas C-608/13 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 25. novembril 2013 esitatud apellatsioonkaebus,

Compañía Española de Petróleos (CEPSA) SA, asukoht Madrid (Hispaania), esindajad: *abogado* O. Armengol i Gasull ja *abogado* J. M. Rodríguez Cárcamo,

apellant,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: C. Urraca Caviedes ja F. Castillo de la Torre, keda abistas advokaat A. J. Rivas,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: neljanda koja president viienda koja presidendi ülesannetes T. von Danwitz, Euroopa Kohtu president viienda koja kohtuniku ülesannetes K. Lenaerts, kohtunikud D. Šváby (ettekandja), A. Rosas ja C. Vajda,

kohtujurist: N. Jääskinen,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

otsuse

- 1 Oma apellatsioonkaebuses palub Compañía Española de Petróleos (CEPSA) SA (edaspidi „CEPSA“) tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 16. septembri 2013. aasta otsus CEPSA vs. komisjon (T-497/07, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2013:438), millega kohus jättis rahuldamata tema hagi nõudega tühistada komisjoni 3. oktoobri 2007. aasta otsus K(2007) 4441 (lõplik) EÜ [...] artikli 81 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/38.710 – Bituumen (Hispaania)) (edaspidi „vaidlusalune otsus“) teda puudutavas osas ja tema teise võimalusena esitatud nõude vähendada talle määratud trahvi summat.

Õiguslik raamistik

- 2 Nõukogu 15. aprilli 1958. aasta määruse nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT 1958, 17, lk 385; ELT eriväljaanne 01/01, lk 3), artikkel 3 sätestab, et „institutsiooni poolt liikmesriigile või liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvale isikule saadetavad dokumendid koostatakse asjaomase liikmesriigi keeles“.

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

- 3 Vaidluse taust on välja toodud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–91 ning 107 ja 108 ja selle võib kokku võtta alljärgnevalt.
- 4 Toode, mida rikkumine puudutab, on sitke bituumen ehk bituumen, mida ei ole mingil viisil töödeldud ja mida kasutatakse teede ehitamisel ja hooldamisel.
- 5 Hispaania bituumeniturul on ühelt poolt kolm tootjat ehk kontsernid Repsol, CEPSA-PROAS ja BP ning teiselt poolt importijad, kelle hulka kuuluvad kontsernid Nynäs ja Petrogal.
- 6 Kontsern CEPSA-PROAS on börsil noteeritud ja mitmes riigis tegutsev energiasektori äriühingute rahvusvaheline kontsern. Productos Asfálticos (PROAS) SA (edaspidi „PROAS“), kes on alates 1. märtsist 1991 CEPSA 100-protsendiline tütarettevõtja, turustab CEPSA toodetud bituumenit ning toodab ja turustab ka muid bituumenitooteid.
- 7 PROAS-i käive, mis tekkis Hispaanias sitke bituumeni müügist kolmandatele isikutele majandusaastal 2001, oli 90 700 000 eurot ehk 31,67% asjaomasest turust. CEPSA-PROAS-i konsolideeritud kogukäive aastal 2006 oli 18 474 000 000 eurot.
- 8 Pärast seda, kui üks BP kontserni äriühing esitas 20. juunil 2002 vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155; edaspidi „2002. aasta koostööteatis“), taotluse trahvide eest kaitse saamiseks, viidi 1. ja 2. oktoobril 2002 kontsernide Repsol, CEPSA-PROAS, BP, Nynäs ja Petrogal äriühingute juures läbi uurimised.
- 9 Euroopa Komisjon saatis 6. veebruaril 2004 asjaomastele ettevõtjatele nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17, esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3), artikli 11 lõike 3 alusel esimese hulga teabenõudeid.
- 10 Kontserni Repsol äriühingud ja PROAS esitasid vastavalt 31. märtsi ja 5. aprilli 2004. aasta faksidega komisjonile 2002. aasta koostööteatise alusel taotluse, millele oli lisatud ettevõtja avaldus.

- 11 Pärast seda, kui komisjon oli asjaomastele ettevõtjatele saatnud veel neli teabenõuet, alustas ta ametlikult menetlust ja saatis ajavahemikus 24.–28. augustini 2006 vastuväiteteatise kontsernide BP, Repsol, CEPSA-PROAS, Nynäs ja Petrogal asjaomastele äriühingutele.
- 12 Enne vastuväiteteatise saatmist kontserni CEPSA-PROAS asjaomastele äriühingutele küsis komisjon CEPSA-lt 19. juuli 2006. aasta kirjaga, kas viimane on nõus, et komisjon adresseerib talle kogu ametliku dokumendi, vastuväiteteatise või otsuse, mida komisjon tema suhtes teha võib, inglise keeles. CEPSA teatas 20. juuli 2006. aasta kirjaga, et komisjon võib talle esitada vastuväiteteatise inglise keeles.
- 13 Komisjon võttis 3. oktoobril 2007 vastu vaidlusaluse otsuse, milles ta tuvastas, et selle adressaadiks olevad 13 äriühingut olid osalenud Hispaania territooriumil (välja arvatud Kanaari saared) tee-ehitusel kasutatava sitke bituumeni valdkonda puudutavate kokkulepete kogumis, mis seisnes turu jagamises ja hindade kooskõlastamises.
- 14 Komisjon leidis, et mõlemad tuvastatud konkurentsipiirangud, nimelt turu jagamise ja hindade kooskõlastamise horisontaalkokkulepped kuulusid juba oma laadi poolest EÜ artikli 81 kõige raskemat liiki rikkumiste hulka, millega saab kohtupraktika kohaselt põhjendada rikkumise kvalifitseerimist „väga raskeks“.
- 15 Komisjon kehtestas määratavate trahvide „lähtesummaks“ 40 000 000 eurot, võttes arvesse rikkumise raskust, asjaomase turu väärtust, mis rikkumise viimasel täisaastal ehk 2001. aastal oli hinnanguliselt 286 400 000 eurot, ja asjaolu, et rikkumine piirdus ainult ühes liikmesriigis toimunud bituumeni müügiga.
- 16 Seejärel liigitas komisjon vaidlusaluse otsuse adressaatideks olevad ettevõtjad erinevatesse kategooriatesse, mille ta määras kindlaks vastavalt nende suhtelisele olulisusele asjaomasel turul ja mille alusel ta kohtles neid erinevalt, et võtta arvesse nende tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada konkurentsile olulist kahju.
- 17 Repsoli kontsern ja PROAS, kelle asjaomased turuosad olid 2001. aasta majandusaastal vastavalt 34,04 ja 31,67%, liigitati esimesse kategooriasse, BP kontsern, kelle turuosa oli 15,19%, teise kategooriasse ning kontsernid Nynäs ja Petrogal, kelle turuosad olid 4,54–5,24%, kolmandasse kategooriasse. Sellel alusel kohandati määratavate trahvide „põhisummasid“ järgmiselt:
 - esimene kategooria, Repsoli kontsernile ja PROAS-ile: 40 000 000 eurot;
 - teine kategooria, BP kontsernile: 18 000 000 eurot;
 - kolmas kategooria, kontsernidele Nynäs ja Petrogal: 5 500 000 eurot.
- 18 Pärast trahvide „põhisumma“ suurendamist lähtuvalt rikkumise kestusest, st ajavahemiku eest, mis PRAOS-i puhul kestis 11 aastat ja 7 kuud (1. märtsist 1991 kuni 1. oktoobrini 2002), järeldas komisjon, et talle määratavat trahvisummat tuleb suurendada 30% raskendavate asjaolude tõttu, kuna kõnealune ettevõtja oli asjaomase kartelli üks olulistest „mootoritest“.
- 19 Komisjon otsustas samuti, et 2002. aasta koostööteatise alusel oli PROAS-il õigus trahvisumma – mis talle oleks tavapäraselt tulnud määrata – vähendamisele 25%.
- 20 Nendest asjaoludest lähtuvalt määrati CEPSA-le ja PROAS-ile ühiselt ja solidaarselt trahv 83 850 000 eurot.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 21 Apellant esitas Üldkohtu kantseleisse 20. detsembril 2007 hagiavalduse, milles palus vaidlusalune otsus teda puudutavas osas tühistada ning teise võimalusena vähendada talle määratud trahvi summat. Samuti palus ta kohtukulud välja mõista komisjonilt.
- 22 Nõude põhjendamiseks esitas apellant seitse väidet.
- 23 Üldkohus lükkas kõik need väited tagasi ja jättis seega hagi tervikuna rahuldamata.
- 24 Komisjon palus vastuhagis Üldkohtul oma täielikku pädevust teostades suurendada CEPSA-le määratud trahvi summat, kuid Üldkohus seda taotlust ei rahuldanud.

Poolte nõuded

- 25 CEPSA palub oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni esimene ja kolmas punkt;
 - lahendada kohtuasi lõplikult, suunamata seda tagasi Üldkohtusse, vähendades vaidlusaluses otsuses kehtestatud trahvi summat summani, mis on kohtu hinnangul õige, ja
 - mõista apellatsioonimenetlusega seotud kohtukulud välja komisjonilt.
- 26 Komisjon palub Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus rahuldamata, ja
 - mõista kohtukulud välja apellandilt.

Apellatsioonkaebuse analüüs

- 27 Apellant esitab oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks kuus väidet.
- 28 Kaks esimest väidet, mida tuleb analüüsida koos, tuginevad oluliste menetlusnormide rikkumisele ja faktide moonutamisele seoses kasutatavate keeltega. Kolmas väide puudutab proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist apellandile määratud trahvi summa kehtestamisel. Neljanda ja viienda väitega, mida tuleb analüüsida koos, väidab apellant, et Üldkohus rikkus mõistliku tähtaja järgimise põhimõtet. Kuues väide tugineb Üldkohtu kodukorra, kohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis, artikli 87 lõike 2 rikkumisele.

Esimene ja teine väide, mis tuginevad oluliste menetlusnormide rikkumisele ja faktide moonutamisele seoses kasutatavate keeltega

Poolte argumendid

- 29 Esimese väitega, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 113–115 ja 119 vastu, heidab apellant Üldkohtule ette seda, et kohus ei tühistanud vaidlusalust otsust oluliste menetlusnormide rikkumise tõttu, mis tulenes asjaolust, et komisjon saatis CEPSA-le vastuväiteteatise inglise keeles, rikkudes määruse nr 1 artiklit 3, ELL artiklit 3 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“)

artikli 41 lõiget 4, nagu apellant seda väitis ka oma repliigis ja kohtuistungil seisukohtade esitamisel. Apellant märgib sellega seoses, et asjaolu, et ta vabatahtlikult ja teadlikult selle rikkumisega nõustus, ei oma tähtsust.

- 30 Komisjon leiab, et oluliste menetlusnormide ja määruse nr 1 rikkumist käsitlev väide on uus väide, mis on apellatsioonimenetluses vastuvõetamatu. Teise võimalusena leiab ta, et see väide on põhjendamatu.
- 31 Teise väitega, mis on suunatud esiteks vaidlustatud kohtuotsuse punktide 109, 110 ja 114 ning teiseks selle kohtuotsuse punkti 115 vastu, heidab apellant Üldkohtule ette, et kohus moonutas fakte, kui tõdes, et apellant oli vabatahtlikult nõustunud kasutatavate keelte korra rikkumisega ja et selle tagajärjel ei rikutud tema kaitseõigusi.
- 32 Apellant märgib sellega seoses esiteks, et ta vastas 20. juuli 2006. aasta dokumendiga, milles ta nõustus saama vastuväiteteatise inglise keeles üksnes selleks, et vältida karistuse karmistamist, mille oleks kaasa toonud asjaolu, et vastuväiteteatise saatmine pärast 1. septembrit 2006 oleks andnud komisjonile aluse määrata talle märkimisväärselt raskem karistus.
- 33 Teiseks väidab ta, et Üldkohus oleks pidanud seda asjaolu, et kõnealune vastuväiteteatis ei olnud koostatud nõuetekohases keeles, käsitama mitte üksnes määruse nr 1, vaid ka apellandi kaitseõiguste rikkumisena, kuna ta oli sunnitud selle dokumendi tõlkima, enne kui oli võimalik sellele vastata, ja seega ei olnud tal võimalik tugineda originaaldokumendiga kaasnevale täpsusele ja autentsusele.
- 34 Komisjon leiab oma poolt, et Üldkohus ei moonutanud fakte ja et igal juhul ei ole võimalik mingit kaitseõiguste rikkumist tuvastada, kuna isegi juhul, kui väidetavaid rikkumisi ei oleks olnud, ei oleks menetlus lõppenud teistsuguse tulemusega.

Euroopa Kohtu hinnang

- 35 Komisjoni esitatud vastuvõetamatuse väide tuleb tagasi lükata. Nimelt on poolel õigus esitada Euroopa Kohtus väiteid, mis kritiseerivad Üldkohtu lahendit õiguslikult (vt kohtuotsus, 29.11.2007, Stadtwerke Schwäbisch Hall jt vs. komisjon, C-176/06 P, ei avaldata, EU:C:2007:730, punkt 17). Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 107–119 vastas Üldkohus aga sõnaselgelt apellandi väidetele, mis puudutasid oluliste menetlusnormide ja määruse nr 1 rikkumist. Seega võib apellant esitada väiteid, mis õiguslikult kritiseerivad vaidlustatud kohtuotsuse seda osa, millega need väited tagasi lükati.
- 36 Seoses väidetega, mis puudutavad oluliste menetlusnormide, määruse nr 1, ELL artikli 3 ja harta artikli 41 lõike 4 rikkumist, tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, millele Üldkohus viitas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 115, et määruse nr 1 artiklis 3 ette nähtud keele kasutamine ei kujuta endast olulist menetlusnormi ELTL artikli 263 tähenduses, mille rikkumine tingimata mõjutaks isikule mõnes teises keeles adresseeritud mis tahes dokumendi õiguspärasust (vt selle kohta kohtuotsus, 15.7.1970, ACF Chemiefarma vs. komisjon, 41/69, EU:C:1970:71, punktid 47–52). Sellest kohtupraktikast tuleneb nimelt, et kui institutsioon adresseerib liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvale isikule dokumendi, mis ei ole koostatud selle riigi keeles, muudab see toiming menetluse õigusvastaseks üksnes juhul, kui see tekitab asjaomasele isikule haldusmenetluses kahjulikke tagajärgi.
- 37 Sellest järeldub, et vastupidi apellandi väidetule saab üksnes juhul, kui mõne muu kui määruse nr 1 artiklis 3 ette nähtud keele kasutamine vastuväiteteatise saatmisel tekitab apellandile kahjulike tagajärgi, saab selle saatmise ja seega ka alustatud menetluse õiguspärasust kahtluse alla seada.
- 38 Viimati mainituga seoses tuleb apellandi argumendid, mille ta esitas teise väite raames ja mille kohaselt olevat Üldkohus moonutanud fakte, tuvastades, et apellant oli vabatahtlikult nõustunud saama vastuväiteteatise inglise keeles, tagasi lükata, ilma et Euroopa Kohus peaks analüüsima selle väite

võimalikku põhjendatust. Nimelt saaks käesoleval juhul väidetav moonutamine päädida vaidlustatud kohtuotsuse tühistamisega üksnes siis, kui leiaks tõendamist, et sellest tulenev tahte puudumine oli aluseks apellandi kaitseõiguste rikkumisele haldusmenetluses.

- 39 Sellise rikkumise tõendamiseks tugineb apellant aga sisuliselt samadele argumentidele, mida ta juba Üldkohtus esitas ja mis lükati vaidlustatud kohtuotsuse punktis 113 tagasi põhjendustel, mille suhtes apellant ühelegi moonutusele ei viita. Seega tuleb need argumendid vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata ja järelikult ei saa teise väitega nõustuda osas, milles see tugineb väidetavale faktide moonutamisele.
- 40 Seetõttu tuleb apellatsioonkaebuse esimene ja teine väide tervikuna tagasi lükata.

Kolmas väide, et Üldkohus rikkus proportsionaalsuse põhimõtet

Poolte argumendid

- 41 Vaidlustatud kohtuotsuse punktide 321–332 vastu suunatud kolmanda väitega heidab apellant Üldkohtule ette vaidlustatud kohtuotsuses põhjenduste esitamata jätmist ning proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus.
- 42 Üldkohus oleks pidanud sarnaselt lahendile, mille ta tegi apellandi poolt hagi põhjendamiseks viidatud 14. juuli 1994. aasta kohtuotsuses Parker Pen vs. komisjon (T-77/92, EU:T:1994:85), vähendama CEPSA-le ja PROAS-ile solidaarselt tasumisele määratud trahvi summat, kuna komisjon ei olnud arvestanud väikest osa – st 0,77% –, mida esindas rikkumisega seotud toote käive võrreldes kontserni CEPSA-PROAS kogukäibega, mille tagajärjel moodustas CEPSA-le määratud trahvi lõplik summa rohkem kui 90% PROAS-i käibest rikkumise viimasel täisaastal.
- 43 Üldkohus aga keeldus kohaldamast sellest kohtuotsusest tulenevat õpetust, piirdudes esiteks tõdemusega, et käesolevas asjas oli 10-protsendilist ülemmäära käibest kohaldatud õigesti, jättes kontrollimata rikkumisega seotud toote käibe olulise või väheolulise laadi, ning teiseks, et kõnealune kohtuotsus ei puuduta äriühingute kontserni.
- 44 Nii toimides rikkus Üldkohus õigusnormi, kinnitades karistuse sellise tasemel, mis ei ole mitte üksnes sobimatu, vaid ka niivõrd liigne, et see on ebaproportsionaalne 22. novembri 2012. aasta kohtuotsuse E.ON Energie vs. komisjon (C-89/11 P, EU:C:2012:738) punkti 126 tähenduses.
- 45 Komisjoni hinnangul on see väide põhjendamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

- 46 Osas, milles apellant väidab, et Üldkohus ei põhjendanud piisavalt nende argumentide tagasilükkamist, mis puudutavad kontsernile CEPSA-PROAS määratud trahvi ebaproportsionaalsust, tuleb tõdeda, et see väide tugineb vaidlustatud kohtuotsuse ilmselt vääriti mõistmisele.
- 47 Nimelt, lükkamaks tagasi väidet CEPSA-le ja PROAS-ile solidaarselt tasumisele määratud trahvi ebaproportsionaalsuse kohta, tõdes Üldkohus esiteks vaidlustatud kohtuotsuse punktis 316, et kontserni CEPSA-PROAS suhtes võeti arvesse üksnes PROAS-i sitke bituumeni müüki. Teiseks märkis ta selle kohtuotsuse punktides 317 ja 318, et komisjon ei kohaldanud mingit kordajat. Kolmandaks leidis kohus selle kohtuotsuse punktis 323, et 14. juuli 1994. aasta kohtuotsus Parker Pen vs. komisjon (T-77/92, EU:T:1994:85) ei ole käesoleval juhul asjassepuutuv, arvestades esiteks seda, et vaidlusaluses otsuses võttis komisjon arvesse vaid rikkumise esemeks olnud toote müügist tekkinud summat ja teiseks seda, et 14. juuli 1994. aasta kohtuotsuses Parker Pen vs. komisjon (T-77/92, EU:T:1994:85) oli

tegemist iseseisva äriühinguga, mistõttu ei olnud vaja kontserni kogukäibe võimalikku arvessevõtmise küsimust lahendada. Neljandaks märkis kohus kõnealuse kohtuotsuse punktis 324 vastuseks CEPSA argumendile nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 23 lõikes 2 ette nähtud 10-protsendilise ülempiiri käibest ületamise kohta, et asjaolu, et kontsernile CEPSA-PROAS määratud trahvi summa on peaaegu võrdne PRAOS-i kogukäibega kõnealuse rikkumise viimasel täisaastal, ei võimalda üksi järeldada proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist, tõdedes sellega seoses sama kohtuotsuse punktides 327–329, et komisjon oli leidnud õigesti, et PROAS ja CEPSA moodustavad ühe majandusüksuse ja et kõnealune ülempiir tuleb arvutada kõikide nende äriühingute kogukäibe alusel, kes moodustavad ühe majandusüksuse, mis tegutseb ettevõtjana EÜ artikli 81 tähenduses.

- 48 Seoses apellandi väitega, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta järeldas, et trahvisumma on proportsionaalne, tuleb meenutada, et Euroopa Kohus ei saa apellatsioonkaebuse raames õigusküsimusi käsitledes asendada Üldkohtu hinnangut õigluse kaalutlustel enda hinnanguga, kui Üldkohus andis oma hinnangu ettevõtjatele liidu õiguse rikkumise eest määratud trahvisummade üle otsustades. Seega, ainult juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et karistuse määr ei ole mitte ainult sobimatu, vaid ka niivõrd liigne, et see on ebaproportsionaalne, tuleb tuvastada, et Üldkohus on rikkunud õigusnormi trahvisumma sobimatuse tõttu (kohtuotsus, 10.7.2014, Telefónica ja Telefónica de España vs. komisjon, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 205 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 49 Sellega seoses tuleb meenutada, nagu seda õigesti tegi ka Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 328, et määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 ette nähtud 10% ülempiir tuleb arvutada kõikide nende ettevõtjate kogukäibe põhjal, kes moodustavad ühe majandusüksuse, mis tegutseb ettevõtjana EÜ artikli 81 tähenduses, millele käesoleval ajal vastab ELTL artikkel 101 (vt kohtuotsused, 8.5.2013, Eni vs. komisjon, C-508/11 P, EU:C:2013:289, punkt 109, 11.7.2013, Team Relocations jt vs. komisjon, C-444/11 P, EU:C:2013:464, punktid 172 ja 173, ning 26.11.2013, Groupe Gascogne vs. komisjon, C-58/12 P, EU:C:2013:770, punkt 56). Nimelt tuleb karistuse proportsionaalsust hinnata eelkõige seoses hoiatamise eesmärgiga, millest karistuse määramisel lähtutakse, ja seega on kogukäibe arvestamine selle hinnangu andmisel vajalik selleks, et võtta arvesse asjaomase üksuse majanduslikku võimu (vt selle kohta kohtuotsus, 20.1.2016, Toshiba Corporation vs. komisjon, C-373/14 P, EU:C:2016:26, punktid 83 ja 84).
- 50 Väites peamiselt seda, et kontsernile CEPSA-PROAS määratud trahvi summa moodustab rohkem kui 90% PROAS-i käibest, ei esita aga apellant oma väite toetuseks ühtegi tõendit, mis võimaldaks kinnitada, et trahvi summa, mis talle määrati ja mis moodustab vähem kui 1% kontserni CEPSA-PROAS käibest, on niivõrd liigne, et see on ebaproportsionaalne käesoleva kohtuotsuse punktis 48 meenutatud kohtupraktika tähenduses.
- 51 Osas, milles apellant heidab Üldkohtule ette, tuginedes 7. juuni 1983. aasta kohtuotsusele Musique Diffusion française jt vs. komisjon (100/80–103/80, EU:C:1983:158), et kohus hoidis kontrollimast, kas määratud trahv oli proportsionaalne mitte üksnes kontserni kogukäibe suhtes, vaid ka rikkumise ulatuse suhtes, piisab, kui tõdeda, et Üldkohus kohaldas seda kohtupraktikat õigesti, kuna ta ei võtnud arvesse mitte üksnes kontserni kogukäivet, vaid ka sitke bituumeni müüki kartellikokkuleppe osaliste poolt, nende seas PROAS. Lisaks sellele ei ole apellant vaidlustanud vaidlustatud kohtuotsuse punkte 315, 316 ja 322, mille kohaselt osales PROAS rikkumises 11 aasta ja 7 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul. Samuti ei ole ta vaidlustanud trahvi põhisumma suurendamist komisjoni poolt selleks, et võtta arvesse seda rikkumises osalemise pikka ajavahemikku.
- 52 Eeltoodut arvestades tuleb apellatsioonkaebuse kolmas väide põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

Neljas ja viies väide, mis tuginevad mõistliku tähtaja järgimise põhimõtte rikkumisele

Poolte argumendid

- 53 Neljanda väitega, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 267–269 vastu, heidab apellant Üldkohtule ette seda, et viimane rikkus ELTL artiklit 261 ja määruse nr 1/2003 artiklit 31, kuna ta keeldus tegemast otsust tagajärgede kohta, mis tulenesid tema enda hilinemisest vaidlustatud kohtuotsuse tegemisel. Sellega seoses väidab apellant, et Üldkohtule antud täielik pädevus kohustas teda võtma arvesse kõiki kohtuasja faktilisi ja õiguslikke asjaolusid ning eelkõige mõistliku tähtaja järgimise põhimõtet.
- 54 Viies väide, mis tugineb samuti sellele, et rikutud on harta artikli 41 lõikest 1 ja artikli 47 teisest lõigust tulenevat mõistliku tähtaja järgimise põhimõtet, jaguneb kolmeks osaks. Selle rikkumise tõttu ja hüvitamise eesmärgil palub apellant, et talle määratud trahvi summat vähendataks 25%. Sellega seoses väidab ta, et iga hilinenud aasta kohtuasja lahendamisel peaks kaasa tooma määratud trahvi summa vähendamise 10% ja iga pikem kui kuuekuuline ja lühem kui üheaastane ajavahemik peaks kaasa tooma selle summa vähendamise 5%.
- 55 Selle väite esimese osaga heidab apellant Üldkohtule ette seda, et kohus rikkus oma kohustust teha talle lahendada antud kohtuasjades otsus mõistliku aja jooksul, võttes arvesse aega viis aastat ja üheksa kuud, mis kulus hagiavalduse esitamisest vaidlustatud kohtuotsuse kuulutamiseni, sealhulgas nelja aasta ja kahe kuu pikkune ajavahemik alates kirjaliku menetluse lõpetamisest kuni menetluse suulise osani.
- 56 Kõnealuse väite teise osaga heidab apellant Üldkohtule ette seda, et kohus rikkus mõistliku tähtaja järgimise põhimõtet, kuna ta ei hinnanud haldus- ja kohtumenetluste kestust koos, mis kokku ületas 11 aastat. Oma argumentide toetuseks viitab ta kohtujurist Kokott'i ettepaneku punktile 240 kohtuasjas *Solvay vs. komisjon* (C-109/10 P, EU:C:2011:256).
- 57 Sama väite kolmanda osaga, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 245–265 vastu, heidab apellant Üldkohtule ette seda, et kohus rikkus õigusnormi, kui ta järeldas, et haldusmenetlus viidi läbi mõistliku aja jooksul.
- 58 Selle väiteosa toetamiseks väidab apellant, et käesoleva asja menetlemist komisjoni poolt viie aasta jooksul ei saa põhjendada vaidluse keerukuse või uurimisaluste ettevõtjate tegevusega, kes kõik tegid menetluses koostööd.
- 59 Ta märgib samuti, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 245–250 võttis Üldkohus haldusmenetluse kestuse analüüsimisel ekslikult arvesse asjaolu, et komisjon oli järginud konkurentsiasjades trahvide määramiseks kehtestatud aegumistähtaega. Ta heidab Üldkohtule ette veel seda, et kohus ei võtnud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 251–265 hinnangu andmisel arvesse haldusmenetluse algust, st ajavahemikku, mis vältas 2002. aasta oktoobrist 2004. aasta juunini, mille jooksul oleks komisjon saanud analüüsida BP kontserni leebema kohtlemise taotlust ja viima ellu selles taotluses nõutud kontrollimised.
- 60 Komisjon väidab, et nii haldus- kui ka kohtumenetluse raames, võttes neid eraldi või ühiselt, mõistliku tähtaja rikkumist puudutavate väidete osas on apellandi ülesanne esitada Üldkohtule kahju hüvitamise hagi. Ta lisab, et igal juhul ei ole apellant esitanud ühtegi tõendit, mis võimaldaks kinnitada, et menetlus komisjonis ja/või Üldkohtus oli liiga pikk võrreldes juhtumi asjaoludega.

Euroopa Kohtu hinnang

- 61 Mis puudutab viienda väite kolmandat osa, millega apellant heidab Üldkohtule ette seda, et kohus rikkus õigusnormi, kuna ta järeldas, et haldusmenetlus ei ületanud mõistlikku aega, siis tuleb meenutada, et kuigi mõistliku tähtaja järgimise põhimõtte rikkumine võib õigustada ELTL artiklil 101 või 102 põhineva haldusmenetluse lõpus tehtud otsuse tühistamist, kui sellega rikutakse ka asjaomase ettevõtja kaitseõigusi (vt selle kohta kohtuotsus, 21.9.2006, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied vs. komisjon*, C-105/04 P, EU:C:2006:592, punktid 42 ja 43), ei saa sellise haldusmenetluse mõistliku tähtaja rikkumine komisjoni poolt, eeldusel, et see on tõendatud, tuua kaasa määratud trahvi summa vähendamist (vt selle kohta kohtuotsus, 8.5.2014, *Bolloré vs. komisjon*, C-414/12 P, ei avaldata, EU:C:2014:301, punkt 109).
- 62 Praegusel juhul, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 54 ja 57–59, on aga selge, et väidetega, mis puudutavad nii seda, et Üldkohus võttis arvesse asjaolu, et haldusmenetluse liiga pika kestuse puudumise tuvastamiseks kehtestatud aegumistähtaeg ei olnud möödunud, kui ka asjaolu, et Üldkohus ei võtnud arvesse vaidlusaluse haldusmenetluse ühte osa, soovib apellant üksnes saavutada talle määratud trahvi summa vähendamist.
- 63 Sõltumata viienda väite kolmanda osa põhjendatusest, tuleb see väiteosa järelikult tulemusetuse tõttu tagasi lükata.
- 64 Mis puudutab apellatsioonkaebuse neljandat väidet ja viienda väite esimest osa, milles väidetakse, et Üldkohus ei teinud otsust mõistliku aja jooksul, siis tuleb meenutada, et kui liidu kohus rikub harta artikli 47 teisest lõigust tulenevat kohustust lahendada talle esitatud asjad mõistliku aja jooksul, siis on sõltumata Üldkohtule ELTL artikliga 261 ja määruse nr 1/2003 artikliga 31 antud täielikust pädevusest sanktsioon sellise rikkumise eest Üldkohtule esitatav kahju hüvitamise nõue, kusjuures selline nõue on tõhus õiguskaitsevahend. Seega ei saa nõuet hüvitada kahju, mis on tekkinud seetõttu, et Üldkohus ei ole teinud lahendit mõistliku aja jooksul, esitada apellatsioonkaebuse raames otse Euroopa Kohtule, vaid see tuleb esitada Üldkohtule endale (vt eelkõige kohtuotsused, 10.7.2014, *Telefónica ja Telefónica de España vs. komisjon*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 66; 9.10.2014, *ICF vs. komisjon*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, punkt 57, ning 12.11.2014, *Guardian Industries ja Guardian Europe vs. komisjon*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punktid 17 ja 18).
- 65 Üldkohus, kellel on selleks pädevus ELTL artikli 256 lõike 1 alusel ja kellele on esitatud kahju hüvitamise nõue, on kohustatud sellise nõude üle otsustama erinevas koosseisus kui see, mis lahendas selle menetluse aluseks olnud vaidlust, mille kestust kritiseeritakse (vt eelkõige kohtuotsused, 10.7.2014, *Telefónica ja Telefónica de España vs. komisjon*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 67; 9.10.2014, *ICF vs. komisjon*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, punkt 58, ning 12.11.2014, *Guardian Industries ja Guardian Europe vs. komisjon*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punkt 19).
- 66 Samas, kui on ilmne, ilma et pooled peaksid selle kohta täiendavaid tõendeid esitama, et Üldkohus rikkus piisavalt selgelt oma kohustust lahendada kohtuasi mõistliku aja jooksul, võib Euroopa Kohus selle asjaolu tuvastada (vt eelkõige kohtuotsused, 9.10.2014, *ICF vs. komisjon*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, punkt 59, ja 12.11.2014, *Guardian Industries ja Guardian Europe vs. komisjon*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punkt 20).
- 67 Käesoleval juhul on see nii. Üldkohtu menetluse kestus ehk ligikaudu viis aastat ja üheksa kuud, mis täpsemalt sisaldab nelja aasta ja ühe kuu pikkust ajavahemikku, mis – nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 92–94 – ilma ühegi menetlustoiminguta kulus kirjaliku menetluse lõpust kohtuistungini, ei saa olla seletatav ei kohtuasja laadi või keerukuse ega ka selle kontekstiga.
- 68 Nimelt, esiteks ei olnud Üldkohtule lahendamiseks esitatud vaidlus eriti keeruline. Teiseks ei nähtu vaidlustatud kohtuotsusest ega poolte esitatud asjaoludest, et tegevusetuse periood oleks objektiivselt põhjendatud või et apellant oleks selle piknemisele kaasa aidanud.

- 69 Käesoleva kohtuotsuse punktis 64 esitatud kaalutlustel tuleb aga apellatsioonkaebuse neljas väide ja viienda väite esimene osa tagasi lükata.
- 70 Mis puudutab viienda väite teist osa, millega apellant heidab Üldkohtule ette seda, et kohus ei hinnanud haldus- ja kohtumenetluse etappe koos selleks, et hinnata kogumis nende mõistlikkust, siis tuleb veel kord märkida, et apellandi eesmärk on saavutada talle määratud trahvi summa vähendamist.
- 71 Isegi kui eeldada, et vastupidi Üldkohtu järeltulete vaidlustatud kohtuotsuses oleks võimalik tuvastada mõistliku tähtaja rikkumine haldus- ja kohtumenetluse pikkuse tõttu, mida CEPSA suhtes läbi viidi, ei saa selline rikkumine üksi kaasa tuua seda, et Üldkohus või Euroopa Kohus apellatsioonimenetluses vähendaks sellele äriühingule asjaomase rikkumise eest määratud trahvi summat (vt selle kohta kohtuotsus, 8.5.2014, *Bolloré vs. komisjon*, C-414/12 P, EU:C:2014:301, punkt 107).
- 72 Järelikult tuleb viienda väite teine osa tagasi lükata.
- 73 Seetõttu tuleb neljas ja viies väide kogumis tagasi lükata.

Kuues väide, et rikutud on Üldkohtu kodukorra, kohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis, artikli 87 lõiget 2

- 74 Kuuenda väitega leiab apellant, et Üldkohus rikkus Üldkohtu kodukorra, kohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis, artikli 87 lõiget 2, mõistes kohtukulud välja CEPSA-lt, samas kui ta oleks pidanud, võttes arvesse asjaolu, et mõlema poole argumendid lükati tagasi, jaotama kohtukulud nende vahel ära.
- 75 Sellega seoses on väljakujunenud kohtupraktikas asutud seisukohale, et olukorras, kus apellatsioonkaebuse kõik teised väited on tagasi lükatud, tuleb väited Üldkohtu kohtukuludid puudutava otsuse väidetava õigusvastasuse kohta Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 teist lõiku kohaldades vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata (vt selle kohta kohtumäärus, 13.1.1995, *Roujansky vs. nõukogu*, C-253/94 P, EU:C:1995:4, punktid 13 ja 14, ja kohtuotsus, 2.10.2014, *Strack vs. komisjon*, C-127/13 P, EU:C:2014:2250, punkt 151).
- 76 Kuna apellandi apellatsioonkaebuse esimesed viis väidet lükati tagasi, tuleb viimane väide kohtukulude jaotamise kohta seega vastuvõetamatuks tunnistada.
- 77 Seetõttu tuleb apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

- 78 Kodukorra artikli 184 lõikes 2 on ette nähtud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, siis otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse.
- 79 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 80 Kuna komisjon on nõudnud kohtukulude väljamõistmist CEPSA-lt ja viimane on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb käesoleva apellatsioonimenetlusega seotud kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Compañía Española de Petróleos (CEPSA) SA-lt.

Allkirjad